

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Marek Sychowicz (sprawozdawca)

w sprawie egzekucyjnej wierzyciela N.(...) sp. z o. o. z siedzibą w W.
przeciwko dłużnikowi T. L.

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 14 lipca 2005 r.,
zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w T. postanowieniem z
dnia 15 marca 2005 r., sygn. akt I Cz (...):

„W jakiej formule sąd rozpoznający skargę dłużnika na czynności komornika może zrealizować zasadę odpowiedzialności wierzyciela za należną komornikowi opłatę egzekucyjną w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego w warunkach art. 49 zdanie drugie ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji przy stwierdzeniu, że egzekucja była zbędna i niecelowa, a w szczególności, czy sąd uprawniony jest do zmiany postanowienia komornika wzywającego dłużnika do uiszczenia należności z tytułu opłaty w taki sposób, że nakaże wierzycielowi wpłacenie opłaty egzekucyjnej na rzecz organu egzekucyjnego ?”

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Wobec wniosku wierzyciela o umorzenie postępowania egzekucyjnego, w którym oświadczył on, że dłużnik bezpośrednio do jego rąk spełnił egzekwowane świadczenie pieniężne, Komornik rewiru I działający przy Sądzie Rejonowym w T., w sytuacji gdy nie wyegzekwował jakiegokolwiek części świadczenia, postanowieniem z dnia 2 września 2004 r. umorzył prowadzone od dwóch miesięcy postępowanie egzekucyjne, ustalił koszty egzekucji na kwotę 1.975,50 zł, odpowiadającą opłacie egzekucyjnej od

egzekwowanego świadczenia i wezwał dłużnika, by ten w terminie 14 dni zapłacił koszty egzekucji w ustalonej wysokości. Po rozpoznaniu skargi dłużnika na postanowienie Komornika, Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z dnia 22 listopada 2004 r. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że koszt egzekucji ustalił na kwotę 1.954,50 zł, odpowiadającą prawidłowo określonej opłacie egzekucyjnej od egzekwowanego świadczenia, oddalił skargę w pozostałym zakresie i zasądził od wierzyciela na rzecz dłużnika kwotę 1.825,50 zł oraz kwotę 50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanego skargą. Sąd Rejonowy stwierdził, że Komornik prawidłowo, stosownie do obowiązujących przepisów, obciążył dłużnika opłatą egzekucyjną, ale jednocześnie uznał, że jest to rażąco niesprawiedliwe w sytuacji, gdy w chwili wszczęcia egzekucji dłużnik zalegał z zapłatą tylko części egzekwowanego świadczenia, od której opłata egzekucyjna wynosiłaby 129 zł. Rozważając kwestię „technicznej realizacji” obciążenia stron kosztami egzekucji Sąd Rejonowy uznał, że nie ma podstaw do nakazania komornikowi wezwania wierzyciela do uiszczenia jakiegokolwiek części opłaty egzekucyjnej, jedyną możliwością uwzględnienia zasady odpowiedzialności stron za wynik postępowania egzekucyjnego pozostaje więc dokonanie rozliczeń między stronami w ramach postępowania wywołanego skargą na czynności komornika. Przyjmując, że w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego w okolicznościach wymienionych w art. 49 zd. drugie ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) komornikowi „należy się” opłata egzekucyjna, Sąd Okręgowy w T. rozpoznając zażalenie wierzyciela na wymienione postanowienie Sądu Rejonowego powziął wątpliwość wyrażoną w zagadnieniu prawnym, przedstawionym Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia, sprowadzającą się do kwestii sposobu, w jaki sąd rozpoznający skargę na czynności komornika może zrealizować zasadę odpowiedzialności wierzyciela za należną komornikowi opłatę egzekucyjną. Sąd Okręgowy zasugerował możliwość zmiany postanowienia komornika przez sąd rozpoznający skargę na to postanowienie i zobowiązanie wierzyciela do uiszczenia opłaty egzekucyjnej przy zastosowaniu w drodze analogii art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W stanie faktycznym, na tle którego przedstawione zostało Sądowi Najwyższemu rozstrzygane zagadnienie prawne, podstawą postanowienia Komornika o wezwaniu dłużnika, by ten w terminie 14 dni zapłacił koszty egzekucji w wysokości odpowiadającej

opłacie egzekucyjnej, był art. 49 zd. drugie ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do wejścia w życie ustawy z dnia 24 września 2004 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 236, poz. 2356) – dalej zwanej „ustawą o k.s.e.” Wyrokiem z dnia 17 maja 2005 r., P 6/04 Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przepis ten, w związku z art. 45 ust. 2 ustawy o k.s.e., jest niezgodny z art. 2 Konstytucji (Dz. U. Nr 94, poz. 796). Oznacza to, że wymieniony przepis z chwilą ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego, co miało miejsce w dniu 30 maja 2005 r., utracił moc obowiązującą (art. 190 ust. 3 Konstytucji). Rozpoznając zażalenie, przy rozpoznawaniu którego powstało zagadnienie prawne przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia, zdarzenie to Sąd Okręgowy powinien wziąć pod uwagę (zob. np. orzeczenia Sądu Najwyższego: postanowienie z dnia 7 grudnia 2000 r., III CZP 27/00, OSNAPiUS 2001, nr 10, poz. 331, wyrok z dnia 5 września 2001 r., II UKN 542/00, OSNPUSiSP 2003, nr 11, poz. 276, postanowienie z dnia 15 stycznia 2003 r., IV CKN 1639/00, niepubl.), wobec czego przepis art. 49 zd. drugie u. k.s.e nie może być podstawą orzekania przez ten Sąd. Przeszkodą uniemożliwiającą to nie jest okoliczność, że w chwili wydawania przez Komornika postanowienia zaskarżonego skargą do Sądu Rejonowego wymieniony przepis obowiązywał. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu postanowienia zaskarżonego zażaleniem, mającym oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. uchwałę z dnia 28 kwietnia 2004 r., III CZP 16/04, OSNC 2005, nr 6, poz. 103 i powołane w niej inne orzeczenia) oraz aprobowanym w doktrynie, co do zasadności którego Sąd Okręgowy nie ma wątpliwości, rozstrzygnięcie o kosztach niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji należy do sądu rozpoznającego skargę na postanowienie o ustaleniu kosztów egzekucji. Podstawy takiego rozstrzygnięcia nie może zatem stanowić przepis, który w chwili orzekania przez sąd jest uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją.

W stanie prawnym obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 24 września 2004 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ukształtowanym powołanym wyżej wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, poza możliwością wezwania wierzyciela przed wszczęciem egzekucji do wpłacenia części opłaty egzekucyjnej pod rygorem zwrotu wniosku (art. 45 ust. 5 i 7 ustawy k.s.e.), nie ma podstawy do pobrania przez

komornika opłaty egzekucyjnej od wierzyciela. W razie egzekucji świadczeń pieniężnych opłatę tę komornik może pobrać tylko od dłużnika, przy czym uzależnienie jej wysokości od „wartości wyegzekwowanego roszczenia” (art. 45 ust. 2 ustawy k.s.e.) uniemożliwia pobranie jej od dłużnika, gdy roszczenie nie zostało wyegzekwowane, tj. np. wówczas, gdy postępowanie egzekucyjne uległo umorzeniu przed wyegzekwowaniem jakiegokolwiek części świadczenia, tak jak ma to miejsce w sprawie egzekucyjnej, na tle której powstało zagadnienie prawne przedstawione do rozpoznania. W rezultacie, w sprawie tej nie ma podstawy do pobrania przez komornika opłaty egzekucyjnej.

Należy zauważyć, że koszty działalności egzekucyjnej komornik pokrywa z uzyskanych opłat egzekucyjnych (art. 35 ustawy o k.s.e.). W razie więc umorzenia postępowania egzekucyjnego przed wyegzekwowaniem całego świadczenia, koszty działalności komornika poniesione w związku z prowadzeniem takiego postępowania mogą pozostać niepokryte w całości lub w części. Jeżeli nie było to intencją twórców przepisów o kosztach działalności egzekucyjnej komornika zawartych w ustawie o k.s.e., to zmiana tego stanu nie może nastąpić w drodze wykładni tych przepisów, lecz w drodze interwencji ustawodawcy. Przepisy te – na co niejednokrotnie zwracano uwagę w piśmiennictwie i orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. postanowienie z dnia 6 listopada 2003 r., III CZP 57/03, niepubl.) – są niespójne i wewnętrznie sprzeczne, a dotychczasowe kolejne ich zmiany nie tylko mankamentów tych nie usunęły, ale nawet je pogłębiły.

Już tylko na marginesie, bo nie ma to wpływu na rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia prawnego, wypada zwrócić uwagę, że stan prawny uległ zmianie po wejściu w życie wyżej powołanej ustawy z dnia 24 września 2004 r. Regulacja zawarta w art. 49 zd. drugie ustawy k.s.e. sprzed tej zmiany została powtórzona w nowym art. 49 ust. 1 zd. drugie i trzecie tej ustawy z minimalnymi zmianami redakcyjnymi, ale też znacząco rozszerzona. Według nowej regulacji opłatę egzekucyjną komornik pobiera od dłużnika w wypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela, bez względu na czas złożenia wniosku oraz w razie umorzenia postępowania na podstawie art. 823 k.p.c. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 maja 2005 r., P 6/04 nie dotyczy tego uregulowania, co oznacza, że od chwili wejścia w życie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. regulacja konstytucyjnie wadliwa pozostaje w porządku prawnym.

Skoro zagadnienie prawne przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia – dotyczące sposobu, w jaki sąd rozpoznający skargę na postanowienie komornika o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego

obejmujących wyłącznie opłatę egzekucyjną, może zrealizować zasadę odpowiedzialności wierzyciela za wynik egzekucji – oparte zostało na założeniu, że komornikowi należy się opłata egzekucyjna w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela złożony przed upływem roku od dnia otrzymania przez komornika wniosku o wszczęcie egzekucji (art. 49 zd. drugie ustawy k.s.e.), a założenie to przed rozstrzygnięciem sprawy, w której zagadnienie powstało, okazało się nieprawdziwe, odpadła potrzeba wyjaśnienia tego zagadnienia. Sąd Najwyższy na podstawie art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) postanowił zatem odmówić podjęcia uchwały rozstrzygającej przedstawione zagadnienie prawne.